

๑. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การศึกษาเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง ตอนมนุสสภูมิ จะต้องวิเคราะห์ตามหลักการเบื้องต้นได้ นอกจากนี้ยังต้องรู้จักความเป็นมาและประวัติผู้แต่งอีกด้วย

๒. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

ท ๕.๑ ม.๔-๖/๑ วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น

๓. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายความเป็นมาของเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง ตอนมนุสสภูมิได้
- บอกประวัติผู้แต่งเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง ตอนมนุสสภูมิได้
- วิเคราะห์จุดมุ่งหมายในการแต่งเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง ตอนมนุสสภูมิได้
- วิเคราะห์รูปแบบของคำประพันธ์ในเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง ตอนมนุสสภูมิได้

๔. สาระการเรียนรู้

๔.๓ สาระการเรียนรู้แกนกลาง

หลักการวิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมเบื้องต้น

- จุดมุ่งหมายการแต่งวรรณคดีและวรรณกรรม
- การพิจารณารูปแบบของวรรณคดีและวรรณกรรม

๔.๒ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

- ความเป็นมาและประวัติผู้แต่งเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง ตอนมนุสสภูมิ

๕. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๕.๑ ความสามารถในการสื่อสาร

๕.๒ ความสามารถในการคิด

๑) ทักษะการวิเคราะห์

๒) ทักษะการตีความ

๕.๓ ความสามารถในการแก้ปัญหา

๕.๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. มีวินัย

๒. ใฝ่เรียนรู้

๓. มุ่งมั่นในการทำงาน

๔. รักความเป็นไทย

๗. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สื่อการเรียนรู้ : ละครชุดบันทึกกรรม

ครูให้นักเรียนดูละครชุดบันทึกกรรม (ครูเลือกตอนที่แสดงให้เห็นผลจากการทำความชั่วอย่างชัดเจน) แล้วให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อเรื่อง บุญ-บาป ในพระพุทธศาสนา และความเชื่อเรื่อง ภพภูมิต่างๆ โดยครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ชั้นสอน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : ๑. หนังสือเรียน วรรณคดีฯ ม.๖

๒. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม

๓. ใบงานที่ ๑.๑

๔. ห้องสมุด

๕. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

๑. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ ๔ คน คละกันตามความสามารถ คือ เก่ง ปานกลางค่อนข้างเก่ง ปานกลางค่อนข้างอ่อน และอ่อน แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มกำหนดหมายเลขประจำตัว ให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม เป็นหมายเลข ๑-๔ ตามลำดับ เรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มบ้าน
๒. นักเรียนที่มีหมายเลขเดียวกันมารวมกันเป็นกลุ่มใหม่ เรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แล้วให้แต่ละกลุ่มศึกษาความรู้เรื่อง ไตรภูมิ พระร่วง ตอนมนุสสุภูมิ จากหนังสือเรียน หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ห้องสมุด และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ตามประเด็นที่กำหนดให้ดังนี้
 - หมายเลข ๑ ศึกษาความรู้เรื่อง ความเป็นมา
 - หมายเลข ๒ ศึกษาความรู้เรื่อง ประวัติผู้แต่ง
 - หมายเลข ๓ ศึกษาความรู้เรื่อง ลักษณะคำประพันธ์
 - หมายเลข ๔ ศึกษาความรู้เรื่อง เรื่องย่อแล้วบันทึกความรู้ที่ได้จากการศึกษาลงในแบบบันทึกการอ่าน จากนั้นร่วมกันสรุปสาระสำคัญ
๓. นักเรียนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแยกย้ายกันกลับเข้าสู่กลุ่มบ้าน นำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาเล่าให้เพื่อนในกลุ่มบ้านฟังเรียงตามลำดับหมายเลข ๑-๔ ผลัดกันซักถามข้อสงสัยและอธิบายจนทุกคนมีความเข้าใจชัดเจนตรงกัน จากนั้นครูอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น
๔. นักเรียนแต่ละคนทำใบงานที่ ๑.๑ เรื่อง รื้อรอบเรื่อง ไตรภูมิ เมื่อทำเสร็จแล้วร่วมกันอภิปรายคำตอบในใบงาน แล้วสรุปเป็นคำตอบของกลุ่ม จากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน โดยครูและเพื่อนกลุ่มอื่นร่วมกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ
๕. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

ขั้นสรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง ตอนมนุสสุภูมิ ในประเด็นต่อไปนี้
 - ๑) ความเป็นมา
 - ๒) ประวัติผู้แต่ง
 - ๕) ลักษณะคำประพันธ์
 - ๓) เรื่องย่อ
๒. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

คำถามกระตุ้นความคิด

- วัตถุประสงค์หลักในการแต่ง ไตรภูมิพระร่วงของพญาสิทธิไทย คืออะไร
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

คำถามกระตุ้นความคิด

- รูปแบบที่ใช้ในเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างจากวรรณคดีไทยส่วนใหญ่ในสมัยสุโขทัยอย่างไรบ้าง
(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน)

๘. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕	แบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕	(ประเมินตามสภาพจริง)
ตรวจใบงานที่ ๑.๑	ใบงานที่ ๑.๑	ร้อยละ ๖๐ ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบบันทึกการอ่าน	แบบบันทึกการอ่าน	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์

๙. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

๙.๑ สื่อการเรียนรู้

- ๑) หนังสือเรียน ภาษาไทย : วรรณคดีและวรรณกรรม ม.๖
- ๒) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
 - นิยะดา เหล่าสุนทร. (๒๕๔๓). ไตรภูมิพระร่วง การศึกษาที่มา. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.
- ๓) ละครชุดบันทึกกรรม
- ๔) ใบงานที่ ๑.๑ เรื่อง รู้รอบเรื่อง ไตรภูมิ

๙.๒ แหล่งการเรียนรู้

- ๑) ห้องสมุด
- ๒) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - <http://th.wikipedia.org/wiki/ไตรภูมิพระร่วง>

ใบงานที่ ๑.๑ เรื่อง รื้อรอบเรื่อง ไตรภูมิ

ตอนที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าอะไร
-
๒. เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง แต่งขึ้นในสมัยใด
-
๓. กวีผู้ประพันธ์เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง คือใคร
-
๔. เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง แต่งขึ้นเพื่อจุดประสงค์ใด
-
๕. เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทใด
-
๖. ไตรภูมิ หมายถึงอะไร
-
๗. มนุสสภูมิ อยู่ในภูมิใด
-
๘. เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง บรรยายว่า “มนุสสภูมิ” ประกอบด้วยทิวลิป ทวีปใดบ้าง
-
๙. กวีผู้ประพันธ์เรื่องทรงค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งใดบ้าง เพื่อนำมาทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง
-
๑๐. ใครเป็นผู้คัดลอกเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง จากต้นฉบับเดิมเป็นอักษรขอม และคัดลอกในสมัยใด
-

ตอนที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปและอธิบายความรู้ในประเด็นที่กำหนด

✿ ความเป็นมาและประวัติผู้แต่งเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง

✿ รูปแบบของลักษณะคำประพันธ์เรื่อง ไตรภูมิพระร่วง

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		๔	๓	๒	๑
๑	นำเสนอเนื้อหาในผลงานได้ถูกต้อง				
๒	การลำดับขั้นตอนของเนื้อเรื่อง				
๓	การนำเสนอมีความน่าสนใจ				
๔	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
๕	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้	๔	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้	๓	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้	๒	คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้	๑	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๔ - ๑๗	ดี
๑๐ - ๑๓	พอใช้
ต่ำกว่า ๑๐	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการ ประเมิน	ความร่วมมือ กันทำกิจกรรม				การแสดง ความคิดเห็น				การรับฟัง ความคิดเห็น				การตั้งใจ ทำงาน				การแก้ไข ปัญหา/หรือ ปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม ๒๐ คะแนน
		๔	๓	๒	๑	๔	๓	๒	๑	๔	๓	๒	๑	๔	๓	๒	๑	๔	๓	๒	๑	

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	๔	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	๓	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	๒	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	๑	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๘ - ๒๐	ดีมาก
๑๔ - ๑๗	ดี
๑๐ - ๑๓	พอใช้
ต่ำกว่า ๑๐	ปรับปรุง

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		๔	๓	๒	๑
๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๑.๑ ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ				
	๑.๒ ปฏิบัติตนและชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง				
	๑.๓ ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชนและสังคม				
	๑.๔ เป็นผู้นำหรือเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองตอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ชื่นชม ปกป้องความเป็นชาติไทย				
	๑.๕ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาและเป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน				
	๑.๖ เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น ชื่นชมในพระราชกรณียกิจพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์				
๒. ซื่อสัตย์ สุจริต	๒.๑ ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	๒.๒ ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความซื่อสัตย์				
	๒.๓ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้องและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนด้านความซื่อสัตย์				
๓. มีวินัย รับผิดชอบ	๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน ปฏิบัติเป็นปกติวิสัยและเป็นแบบอย่างที่ดี				
๔. ใฝ่เรียนรู้	๔.๑ แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	๔.๒ มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	๔.๓ สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
๕. อยู่อย่างพอเพียง	๕.๑ ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	๕.๒ ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	๕.๓ ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	๕.๔ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำความผิด				

แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ต่อ)

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		๔	๓	๒	๑
	๕.๕ วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	๕.๖ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน	๖.๑ เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
	๖.๒ ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
	๖.๓ ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานอย่างรอบคอบ				
	๖.๔ ทุ่มเท ทำงาน อดทน ไม่ท้อต่อปัญหาและอุปสรรค				
	๖.๕ พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ				
	๖.๖ ซินชมผลงานความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ				
๗. รักความเป็นไทย	๗.๑ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	๗.๒ เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
๘. มีจิตสาธารณะ	๘.๑ รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	๘.๒ อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ พร้อมช่วยแก้ปัญหา				
	๘.๓ ดูแล รักษาทรัพย์สินของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	๘.๔ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน ชุมชน				
	เพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	๔	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	๓	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	๒	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	๑	คะแนน